

DOOPS GEZIND HAARLEM

tegenpolen

maandblad van de Verenigde Doopsgezinde Gemeente te Haarlem

foto: Raymond Rutting

2 Anne
Zernike

6

drie 10
kerk-
diensten

14

Harry Swaak

Anne Zernike

De eerste vrouwelijke predikant

Exact honderd jaar geleden, op 5 november 1911, werd Anne Zernike bevestigd als voorganger in de doopsgezinde gemeente te Bovenknijspe.

foto: s. Harry Swaak

bijzondere familie

Anne Zernike groeide op in een gezin met vijf kinderen, waarin het verwerken van kennis en studeren voorop stond. Haar ouders waren beiden in het bezit van een akte wiskunde. Vader Zernike was hoofd van een lagere school in Amsterdam. Een bijzonder gezin, waaruit niet alleen Anne bekend zou worden maar ook haar broer Frits. Die kreeg in 1953 de Nobelprijs voor natuurkunde. Haar jongere zuster Elisabeth was in haar tijd een bekend schrijfster. In 1921 was zij, op haar beurt, de eerste vrouw in Nederland die een literaire prijs ontving. In haar jeugd bezocht Anne de Vrije Gemeente, waar haar ouders lid van waren. Deze geloofsgemeenschap werd gekenmerkt door een open houding ten opzichte van cultuur en door betrokkenheid bij maatschappelijke ontwikkelingen. De in 1877 door twee dominees opgerichte Vrije Gemeente

was en is geen kerk, maar een vaste ontmoetingsplek zonder regels en dogma's. Tot 1965 kwam de gemeente bijeen in het gebouw aan de Weteringschans, nu alom bekend als poppodium Paradiso.

studie

Na haar middelbare school werd Anne toegelaten tot de Universiteit van Amsterdam, een mannenbolwerk waar, in bescheiden mate, ook vrouwelijke studenten hun intree deden. Aansluitend op haar kandidaatsexamen liet zij zich in 1909 inschrijven aan het Doopsgezind Seminarium. Bij haar afstuderen in 1911 werd zij door de voorzitter van de Algemene Doopsgezinde Sociëteit toegesproken. Die benadrukte hoe bijzonder het was dat Zernike als eerste vrouwelijke predikant van Nederland het evangelie mocht gaan verkondigen. Hoe bijzonder dit was lezen we in Anne's dagboek: *In het laatste studiejaar had ik een enkele keer des zondagsmorgens in doopsgezinde gemeenten in de buurt van Amsterdam de predikant vervangen. Uit het vaak overmatig drukke kerkbezoek bleek wel, dat velen een vrouw op de preekstoel een soort bezienswaardigheid vonden, wat me ook sprak uit de nieuwsgierige blikken die op me werden geworpen. Gelukkig voelde ik steeds na enkele minuten dat men uitgekeken raakte en luisteren ging. Meerdere malen kreeg ik na zo'n preek een brief, altijd anoniem, die me verwijtend wees op 1 Corinthen 14:34. Ik behoefde de tekst niet meer op te zoeken om te weten wat daar stond; 'Dat uw vrouwen in de gemeente zwijgen: want het is haar niet toe-*

gestaan te spreken, maar bevolen onderworpen te zijn, gelijk ook de wet zegt.'

Jan Mankes

De overgang van Amsterdam naar een klein dorp in Friesland, moet groot zijn geweest. Veel aanspraak voor de jonge dominee zal er niet zijn geweest. In 1913 leert ze dorpsgenoot Jan Mankes kennen, met hem trouwt ze een paar jaar later. De twee jaar jongere Jan was toen al een bekend schilder van met name kleine schilderijen, vaak naar de natuur, maar ook portretten, stillevens en interieurs. Hij had een zwakke gezondheid en na hun huwelijk in 1915 geeft zij haar predikantschap op om te verhuizen naar Eerbeek. Zij hoopten dat de bosrijke omgeving goed zou zijn voor zijn gezondheid. In 1918 werd een zoon geboren, helaas verergerde de ziekte van Jan en in 1920 overleed hij aan tuberculose.

vegetariër

Onder invloed van Jan en zijn kunstenaarsvrienden, maar zeker ook door het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog, werd Anne Zernike antimilitaristisch en lid van de vegetariërsbond. Mogelijk waren haar uitgesproken meningen de reden waarom zij na het overlijden van haar man, tot haar grote teleurstelling in geen enkele doopsgezinde gemeente meer werd beroepen. Zij vond onderdak bij de Nederlandse Protestantenvbond in Rotterdam. Tot 1947 heeft zij daar als voorganger gediend. In het begin van de jaren '50 schrijft ze haar autobiografie 'Een vrouw in het wonderde ambt'. Op 6 maart 1972 overlijdt Anne Mankes-Zernike, bijna 85 jaar oud, in Amersfoort. •

Bernice Notenboom

van de redactie

alle hens aan dek!

Expeditie Bewustwording

Honderd jaar geleden: de wereld werd steeds kleiner. Ontdekkingsreizigers vertrokken naar alle uithoeken van de aarde onder dikwijls erbarmelijke omstandigheden.

foto: Raymond Rutting

Amundsen

Op 3 januari 1911 voer de Fram, het schip van de 38 jarige poolreiziger Roald Amundsen het pakijns van de Zuidpool in, op weg naar een nog op te zetten basiskamp. Van hieruit bouwden hij en zijn expeditieleiden op diverse afstanden voedseldepots. Op 8 september 1911 begon Amundsen aan een eerste poging de pool te bereiken. Bij temperaturen onder de min 50 graden waren ze gedwongen terug te keren. Op 19 oktober vertrok hij opnieuw, nu met vier expeditieleiden in plaats van zeven. Na een barre tocht van 56 dagen werd op 14 december 1911 voor het eerst

'Bernice Notenboom eerste Nederlandse vrouw op de Zuidpool'

in de geschiedenis de Zuidpool bereikt. Een maand en slechts enkele dagen nadat Anne Zernike voor het eerst als vrouw de kansel beklom. Amundsen versloeg daarmee de Engelsman Robert Scott in een spannende race naar een van de laatste onontgonnen plekken op aarde. Scott kwam enkele weken later op de Zuidpool aan. Hij zou gedesillusioneerd op de terugtocht van uitputting sterven. Amundsen overleed zelf in 1928 tijdens de zoektocht naar een andere poolreiziger, de Italiaan Umberto Nobile die

met zijn zeppelin was neergestort in de buurt van de Noordpool.

Notenboom

Bijna honderd jaar later, op 12 januari 2008 heeft Bernice Notenboom als eerste Nederlandse vrouw de Zuidpool bereikt. Bernice Notenboom (46) is klimaatjournalist en beroepsavonturier. Zij is specialist in het ondernemen van risicovolle expedities. Naar de Noord- en Zuidpool in het voetspoor van Amundsen, maar ook naar het bitter koude Siberië. In 2009 beklom zij de Mount Everest, een tocht die zij ternauwernood overleefde. Bernice is meestal de enige vrouw in een team van mannen. Zij breekt het ene na het andere record.

klimaatverandering

De drijfveer van Bernice bij al deze expedities is om de gevolgen van de klimaatverandering onder de aandacht van een breed publiek in Nederland te brengen. Tijdens haar expedities doet zij dagelijks verslag in een weblog. Na haar reizen geeft ze voorlichting op scholen en vraagt via uiteenlopende media aandacht voor het probleem. De laatste tien jaar is het smelten van ijs langs de kusten van de Zuidpool met 75% versneld. Het zeeniveau stijgt daardoor nog sneller dan alleen vanwege het broeikas-effect.

honderd jaar later

Honderd jaar geleden de eerste Nederlandse vrouw op de kansel, velen zijn haar gevolgd. Honderd jaar geleden de eerste mens op de Zuidpool, enkelen zijn hem gevolgd. Daaronder als eerste Nederlandse vrouw Bernice Notenboom. Honderd jaar nadat Anne Zernike in Bovenknijspe de kansel besteeg, smelt en stijgt het zeewater op de Zuidpool onrustbarend. Alle hens aan dek! Komende maanden door middel van de expositie *Tegenpolen* in onze eigen GANG. •

bronnen

www.articalert.com en www.bernicenotenboom.nl
Bovenstaande ondertitel is ontleend aan een artikel in de *Krant van de Aarde*.

mededelingen

in memoriam

Op zondag 25 september overleed heel rustig zr. Frieda van Dijk-Vallenduuk, 91 jaar oud en afkomstig uit een eeuwenoud Haarlems doopsgezind geslacht. Gelukkig was het haar mogelijk om dankzij geweldige steun van kinderen, burens en vrienden, ook uit onze gemeente, thuis te blijven wonen. Frieda was een uitgesproken aanhangster van de bijbelse vredesgedachte. Vele jaren lang maakte ze actief deel uit van de vredesgroep van onze gemeente. Goed en kwaad, donker en licht: ze had er een uitgesproken en soms fel oordeel over; soms was ze daarin dwars of zelfs een beetje dogmatisch, maar altijd markant. Daarnaast zocht ze de binnenkant van de spiritualiteit en de meditatie. Jarenlang was ze betrokken bij de kleine meditatiegroep, en nog veel langer bij de Tenachongroep, waarin de rabbijnse uitleg van bijbelse verhalen centraal stond. Ze voelde zich verwant met de Franciscaanse spiritualiteit, die open oecumenisch van aard is. Een aantal jaren volgde ze ook met grote liefde cursussen moderne poëzie, onder leiding van de remonstrantse predikant Severien Bouman. Tot het eind van haar leven las ze serieuze romans en andere boeken en discussieerde daarover met wie haar opzocht. Ook bleef ze zich, via de krant en de tv interesseren voor wat er in de wereld omgaat. Op 30 september namen we in een dienst in onze vermaning afscheid van haar.

Haar kinderen en kleinkinderen wenssen we veel sterkte met het heengaan van hun opgewekte en bijzondere moeder en oma. En we hopen en bidden dat de herinnering aan haar naam velen tot zegen mag blijven.
Alle Hoekema

50+ groep

Het komende seizoen komen weer zeer interessante onderwerpen ter sprake tijdens onze bijeenkomsten. Op 18 november vertelt ds. Ruth

Hoogewoud-Verschoor over Israelische literaire biografieën.

Op 20 januari 2012 komt Frits Hoogewoud. Zijn onderwerp is nog niet bekend. In het januarinummer zal hierop toelichting worden gegeven. Op 24 februari komt ds. Jaap Gulmans ons vertellen over vasthouden en loslaten. Een probleem of situatie die ons allen zeer bekend is, neem ik aan. Op 23 maart hebben we wel een bijeenkomst gepland maar nog geen spreker. Alle bijeenkomsten zijn in Heemstede, Postlaan 16.

Om 18.00 uur wordt u uitgenodigd mee te eten. Er wordt per toerbeurt gekookt en hiervoor wordt een bijdrage van € 5,- gevraagd. Om 20.00 uur start de spreker met het onderwerp. Natuurlijk mag u ook dan komen. In verband met de maaltijd willen wij graag dat u zich opgeeft bij Anita Lokhorst anita.inpijn@xs4all.nl, 5269822, of bij Marijke de Jong mmdej@hetnet.nl, 5287147.

uitnodiging

De schilder- en tekenkring 'DAKHOK' zoekt nieuwe deelnemers. Elke dinsdagmorgen van 10.00 – 12.00 uur schilderen wij. In het begin hebben we les gehad, maar nu gaat iedereen zijn eigen gang. We geven elkaar tips en inspireren elkaar. Kom gerust eens kijken en geniet met ons mee!
Annamarie Angenent-Booij

quiltgroep

In september j.l. zijn we naar een quilttentoonstelling geweest in de Pieterskerk te Leiden, waar heel veel mooie quilts te zien waren. Een goede stimulans om – na een paar maanden rust – weer te beginnen of, liever gezegd, verder te gaan om de quilt af te maken waarmee we dit jaar bezig zijn geweest voor de 'Kerstverloting'. Het is een vrolijke zomerquilt geworden. Daartegenover zijn we bezig met de bekende kerstkaarten. In de maand november zullen de loten voor de quilt en de kerstkaarten verkocht worden: op 6 november in de Menno-kapel, op 13 en 27 november in de

na afloop van de dienst op 9 oktober j.l.

Grote Vermaning en op 20 november in de Postlaan. De prijs voor drie loten is € 2,50. De kaarten kosten € 2,50 per stuk. De opbrengst willen we dit jaar bestemmen voor het inloophuis Kennemerland, waarvoor Astrid Lofvers al veel geld heeft verzameld, maar dat we graag op deze manier nog willen aanvullen. Wij vertrouwen erop dat u – evenals in vorige jaren – weer wilt bijdragen aan een mooie opbrengst, waarvoor alvast onze hartelijk dank.
*Namens de Quiltgroep,
Joke Elsinga-de Bruijn*

zuiderhofje

In het Zuiderhofje in het centrum van Haarlem komt binnenkort een woning vrij, geschikt voor een alleenstaande, oudere dame, die nog geheel zelfstandig haar huishouding kan voeren. Voor inlichtingen kan men contact opnemen met mw. N.de Ruig, 023 524 30 14 of deruig01@hetnet.nl

wereldwerk

Woensdag 5 oktober om 07.59 uur vertrok de bus en een auto gevuld met de gekregen oude kleding naar

Nijhuzum in Friesland. Een groep vrijwilligers heeft daar de kleding gesorteerd. In totaal hebben wij 105 dozen gevuld. De dozen met kinderklaren zijn bestemd voor een kindertehuis in Polen. Het was de laatste keer dat Jeltje Beekhuis en Rendert Gaaikema dit project trokken. Gelukkig hebben zij niet voor goed afscheid genomen. Voor vragen en een helpende hand kan ik gelukkig nog bij ze terecht. De eerstvolgende keer dat wij weer naar Nijhuzum gaan is april volgend jaar. Namens Wereldwerk wil ik alle vrijwilligers en gevers van de kleding heel hartelijk bedanken.
Anita Lokhorst-Inpijn (526 98 22)

medewerkers

Langzaam, het tempo dat bij ons past, druppelde iedereen de zonnige Van Braghtzaal binnen. Onze voorzitter zr. Muizelaar heette iedereen welkom en las, in verband met dierendag, voor uit een boekje van ds. Meijnen over Franciscus van Assisi. In dit boekje wordt een aantal plaatsen in de bijbel genoemd waar dieren in voorkomen zoals in Marcus 1:13 dat Jezus veertig dagen in de woestijn bij wilde dieren verbleef. Zij las een gedichtje voor over mensen die onbekend en op weg zijn. Het was onze 'instuifmiddag' en iedereen mocht over iets, wat haar of hem bezig hield, vertellen. Leuke en ernstige verhalen en gedichtjes wisselden elkaar af zodat het al snel tijd was om naar huis te gaan. Na enige coupletten van lied 473 'Neem mijn leven, laat het Heer' gezongen te hebben keerden wij huiswaarts met het busje of op eigen gelegenheid. Onze volgende bijeenkomst is op 30 november om 14.00 uur. We hopen dan te kienen voor een goed doel. Wilt u twee prijsjes meebrengen?
G.M. van de Woestijne

wijk noord

Zondag 2 oktober hadden wij een zeer goed gevulde Menno-kapel. Ds. Alle Hoekema ging voor en als thema had hij gekozen Genesis 32 en 33 'De verzoening tussen Jacob en Esau'. Na de koffie hadden wij de jaarlijkse

Mennolunch. We starten met soep en aansluitend (met beamer) vertelden Fieneke en Johan over hun reis die was gestart op 28 november 2010. Met name hebben zij verteld over hun belevenissen in Argentinië. Zij vertelden hier heel enthousiast over en zij hebben heel interessante mensen (ook veel Doopsgezinden) ontmoet. De traditionele hapjes ontbraken niet. Hierna werd de lunch voortgezet met diverse belegde broodjes. De dienst werd beëindigd met koffie en een bonbon.

Iedereen was erg enthousiast en men ging met een goed gevoel weer naar huis. Zr. Heleen Aten wil graag langs deze weg allen die hebben meegewerkt voor de totstandkoming van deze lunch, heel hartelijk bedanken.
Anke Jonker

Raad van Kerken Heemstede

thema: pastoraat

We hebben ds. P.A. van Veelen uit Wormer bereid gevonden om over dit thema een inleiding te houden. Pastor Piet van Veelen is in Heemstede begonnen als pastoraal werker en nu als predikant werkzaam in Den Helder en Wormer.

onderwerpen

- het belang van het pastoraat
- de kunst van het luisteren
- luisteren en het uitdragen van het evangelie, hoe verhoudt zich dat?

vragen

- hebben wij nog een boodschap en wat is die dan?
- hoe bereik je mensen? Vooral de randkerkelijke, die in specifieke situaties een beroep op een pastor doen (bijv. bij overlijden of ziekte).
- verhouding pastoraat en management.

woensdag 9 november 2011, 20.00 uur
Kleine Vermaning
Postlaan 16 te Heemstede
Na afloop een hapje en een drankje.

Marcus kort

aflevering 3 Jezus

Bij het bespreken van de kernwoorden uit het evangelie naar Marcus doet zich de bijzonderheid voor, dat in feite de hele eerste zin van dat evangelie uit dergelijke kernwoorden, of sleutelwoorden, bestaat. Na de woorden 'begin' en 'evangelie', nu 'Jezus'. Dat spreekt vanzelf, denken wij dan. Inderdaad, het volgende relaas gaat over hem en zijn volgelingen, maar tegelijkertijd is het duidelijk dat Marcus heel zorgvuldig zijn woorden kiest in die eerste verzen van zijn boodschap. Het klinkt zelfs een beetje dogmatisch. Grote woorden waarmee hij als het ware met de deur in huis valt. In die eerste woorden zet hij compact uiteen wat straks verhalend en dynamisch verteld en uitgewerkt wordt. Het is dan ook geen toeval dat die naam al in het eerste vers valt. De naam Jezus is de vergriekste vorm van Jozua. Vertaald: Hij (God die is) redt. Die naam staat zo voor een program, een visie. Zoals Jozua het volk Israëel, Gods gemeente, het beloofde land, Kanaan, binnenleidt, zo zal deze nieuwe Jozua, Jezus, het volk, de mens, het koninkrijk, de wereld van God, binnenleiden. Kanaan is heel concreet en de wereld van God is heel concreet, beide hebben te maken met het daadwerkelijke bestaan van alledag. Zowel Jozua als Jezus krijgen te maken met weerstand tegen hun weg en met de absurditeit van het bestaan. Kanaan en de wereld van God lijken geen van beide een haalbare kaart. En dan toch die weg gaan, zonder de humaniteit uit het oog te verliezen. Dat is eigenlijk al leven in Kanaan en de wereld van God. •

een zeer verrassend boek

Annelies Vugts-Verbeek

Het gonst in de broederschap, it's happening: de sterpresentatie van de zelfbewuste doopsgezinde broederschap in Elspeet op 18 september jl. was die van onze eigen dominee Herman Heijn. Met PowerPoint deed hij uit de doeken waarom en hoe de expositieruimte De Gang in Haarlem de verbinding tussen kerk en samenleving weer tot stand brengt, of – als we de geschiedenis bekijken – continueert.

Herman Heijn *Via Teylers Gang. Over de toekomst van kerken, Skandalon, 2011*
ontwerp: Robbert Zweegman
illustraties: Gerrit van Dijk
Te koop in Jansje
€ 19,50

ons voorbijtrekt, maar ook omdat de theoretische onderbouwing nu in boekvorm voor ons ligt. Parels als 'Kerken en ook kunst zorgen voor vrijplaatsen in de samenleving' (p. 171) of 'Toeval speelt een veel grotere rol in kansen voor kerken dan beleid' (p. 169) maken dit boek een genot en geven tevens de zwakte van het boek aan: *Over de toekomst van de kerken* zoals de ondertitel van het boek luidt, is uiteindelijk niet te vatten in een aantal eenvoudig uit te voeren stelregels – het is als een recept in een kookboek met alle ingrediënten, maar zonder de hoeveelheden, want die zijn afhankelijk van tijd en plaats.

De kracht van het boek ligt hem in het adresseren van onze erfenis in de vorm van de Verlichting en het heden van het nieuwe postmoderne landschap waar we ons nu in bevinden 'tradities hebben afgedaan, paradoxaal genoeg is er behoefte aan nieuwe tradities' (p. 161) en de notie dat 'als een locatie en een kwalitatieve activiteit samenvallen er iets gaat geschieden' (p. 151), want dat gebeurde met De Gang en Jansje.

toeval

De historische onderbouwing met de connectie tussen Pieter Teyler van der Hulst en Immanuel Kant had beter associatief kunnen blijven dan geschiedkundig onderbouwd. Want ja, de werelden van deze beide mannen kenden heel wat deelverzamelingen, maar om beide heren zo aan elkaar te koppelen gaat mijns inziens historisch wat ver. De durf echter om toeval een grote rol te laten spelen en de daarop de theologisering te laten volgen is mijns inziens in geval van DG Haarlem van grote waarde 'Wil een gemeente als ecosysteem duurzaam zijn dan is reflectie, origineel theologiseren, onontbeerlijk' (p. 173), maar tevens zeer afhankelijk van de kwaliteit van de voorgangers en daarmee helaas niet, zoals de ondertitel van het boek suggereerde, een algemeen toe te passen concept.

Al met al een boek vol heerlijke vondsten, dat vooral moet uitnodigen om zelf (kwalitatief) te doen en denken. In die volgorde. •

Zelden heb ik zo'n mooi vormgegeven boek gezien: de typografie, illustraties, noten (niet dat heen en weer geblader tijdens het lezen) en het flipfilmpje van Gerrit van Dijk onderaan de pagina's, hebben het oog zeer verwend! Ook de geest wordt uitgedaagd: Herman Heijn denkt en schrijft zeer associatief, hij kijkt met een kunstenaarsblik naar details en verbindingen die de meesten van ons zouden ontgaan. En dat maakt dit boek zeer verrassend.

Voor ons Haarlemse doopsgezinden een heerlijk boek om te lezen omdat onze geschiedenis in dertig jaar Gang aan

TEGENPOLEN

Raymond Rutting & Sacha de Boer

Een gebied waar extreme weersomstandigheden heersen, temperaturen tot ver onder het vriespunt dalen en wind, sneeuw en ijs vrij spel hebben, vraagt om extra maatregelen van de fotograaf en stelt eisen aan zijn apparatuur.

De fotografen Raymond Rutting (*de Volkskrant*) en Sacha de Boer (*nos* journaal) overschreden ieder een poolcirkel en deelden hun ervaringen. Raymond bezocht Antarctica, De Boer het noordelijkste puntje van Canada.

5 november 2011 t/m 28 januari 2012

Tegenpolen

Bij de tentoonstelling hoort een boekje 'Tegenpool', te koop bij Jansje.

De opbrengst van het boekje komt ten goede aan biogas-installaties in India.

Op 26 november a.s. zijn beide fotografen in DE GANG aanwezig om te signeren, vanaf 14.00 uur.

Raymond Rutting

'Het schip de Antarctic Dream is nu al dagenlang onze thuisbasis. Vanuit de zuidelijkste stad ter wereld varen we richting Antarctica. Dagenlang zitten we in de zwaarste storm van het jaar, tot ik door de mistflarden heen eindelijk het vaste land zie. De ruimte en schoonheid van de natuur op Danco Island en Cuverville Island vormen het ideale fotodecor.

Het opkomend toerisme is een van de invalshoeken die ik voor de krant wil vastleggen. Deception Island is vulkanisch warm en biedt zwemmogelijkheden voor moedige medereizigers. Toerisme in een extreme vorm!

De lichtomstandigheden veranderen ieder uur. Het harde zonlicht wordt afgewisseld met mist en sneeuw. Ik fotografeer het op mijn speciale manier: spelend met licht, compositie en stijl.' ●

Raymond Rutting (1962) is fotograaf van *de Volkskrant*. Zijn foto's verschenen in gerenommeerde kranten en tijdschriften. In 1997 en 2004 werd hij uitgeroepen tot Fotojournalist van het Jaar. In 2005 verscheen een overzicht van zijn werk, *The Art of News*; in 2007 gevolgd door *Oog op Afrika*.

Sacha de Boer

'Gjoa Haven is een klein plaatsje in het uiterste noorden van Canada, net boven de poolcirkel. In het voorjaar van 2008 bezocht ik dit dorpje om de gevolgen van de klimaatverandering te bekijken aan de hand van ervaringen van de bewoners. Uit gesprekken bleek dat er al bepaalde veranderingen merkbaar waren. Zo zijn er plotseling insecten; is het gevaarlijker om over ijs te reizen en is het weer onvoorspelbaarder geworden.

Tijdens ons verblijf was het dertig graden onder nul, maar volgens de bewoners was het best warm. Gelukkig had ik van Raymond Rutting een paar goede tips gekregen over hoe om te gaan met mijn camera-apparatuur onder extreme weersomstandigheden.' ●

Sacha de Boer (1967) is freelance fotograaf en journalist. Sinds 2005 vertoont zij haar werk op diverse exposities. Het liefst fotografeert zij met bestaand licht. Haar Noordpoolfoto's verschenen in *National Geographic* en in het boek *Gjoa Haven*.

drie bijzondere diensten

1 jubileum cantorij

Op 9 oktober in een feestelijke dienst vierde onze cantorij haar 35 jarig bestaan. Vanzelfsprekend zong men onder leiding van Jan Marten de Vries, en onder begeleiding van Marco bij de Vaate, de sterretjes van de hemel. Maar er was meer. Strijkers ondersteunden en zangers preekten. De hele, qua opzet klassieke dienst, werd door cantorij-leden verzorgd. Het moment met de kinderen, gebeden en lezingen tot en met een predicatie in (gelukkig!) drie delen, dan wel door drie leden. Het is heel goed te merken dat onze cantorij groeit en bloeit, zelfs een beetje verjongd. De afgelopen tijd traden er diverse nieuwe leden toe, de kwaliteit blijft stijgen. Overigens, sommige leden zingen al 35 jaar mee! De week na 9 oktober werd ik diverse malen aangesproken door verschillende kerkgangers. 'Wat was dat een mooie dienst!' En zo was het. Voor herhaling vatbaar. O, ja, voor alle duidelijkheid onze cantorij oefent elke donderdagavond, het is maar dat u het weet.

Herman Heijn

2 een boek als monument

'Daden gaan woorden te boven' staat op het wandbord van de Doopsgezinden. Betrokken mannen en vrouwen uit het Guatemalteekse stadje Santa Lucía Cotzumalguapa brachten deze spreuk in praktijk. Geïnspireerd door bijbelse verhalen, vormden zij eind jaren '70 een boerenorganisatie die streed tegen armoede en uitsluiting. Na een succesvolle staking zijn naar schatting honderd boerenleiders uit Santa Lucía vermoord of verdwenen spoorloos. Er heeft nooit een rechtszaak plaatsgevonden.

In het Spaanstalige boek 'Weg uit de Armoede' getuigen nabestaanden van de verdwijning en moord van dertig

kleine foto's: Piet den Blanken

van hen. Het zijn verhalen die de slachtoffers hun waardigheid terug willen geven. Het boek werd op zondag 25 september in een indrukwekkende ceremonie in uw kerk aangeboden aan twee dochters van wie respectievelijk de moeder en de vader verdwenen.

Op 2 november zal het ook in Guatemala worden gepresenteerd aan familieleden en direct betrokkenen. Daarmee is het boek een monument voor wie niet eens een graf werd gegund, een belangrijke stap op de weg naar waarheid en gerechtigheid.

Mario Coolen, *Solidaridad*
Karen Hammink, *Impunity Watch*

De reis van het boek naar Guatemala is te volgen op de website www.dewegvanSantaLucia.com

Omdat in het boek alleen een selectie van de foto's en deel van de verhalen kon worden opgenomen, maken we voor iedere familie nog een klein familiealbum. Uw steun hiervoor is van harte welkom! Voor € 15,- kunnen we al een album maken. Rekeningnummer 1427.42.511, t.n.v. Impunity Watch te Utrecht en o.v.v. familiealbum Santa Lucía.

3 dank, dank, dank!

Zondag 23 oktober 2011 staat voor altijd gegrift in mijn geheugen, als de dag waarop ik afscheid nam van de vdGH als secretaris/administrateur. Een afscheid dat ik liever nog 5 jaar had uitgesteld, maar door de afnemende gezondheid niet langer in staat was tot uitvoer te brengen. Ik kijk op deze dag met tevredenheid terug. Het was een prachtige dienst, waarin ik vele bekenden mocht begroeten. Ook na de dienst in de Van Braghtzaal, tijdens de receptie, heb ik met veel mensen gesproken, persoonlijk afscheid genomen en genoten van het lied 'Het is uit Aads leven gegrepen'. Er werd koffie geschonken met mijn favoriete vlaai erbij. (Goed onthouden Sjoerd!)

Thuis heb ik met veel belangstelling en weemoed het plakboek doorgenomen, waarin door diverse mensen een bijdrage was geleverd. Veel lieve woorden, waaruit ik veel steun ervaar. Daarom dank, dank dat u er was bij mijn afscheid en dank, dat ik er voor u de afgelopen 25 jaar mocht zijn.

Aad Groot

film & toneel

foto: Christiaan Krouwels

Amish Grace

Filmavond in de Kleine Vermaning vrijdag 11 november, aanvang 20.00 uur. Een film voor de hele gemeente. Voorafgaand aan de film is er de mogelijkheid om samen te eten (eenvoudige warme maaltijd). Hiervoor graag opgeven bij de koster, Ayold Fanoy, 528 60 36.

Amish Grace is een Amerikaanse film uit 2010 over vergeving. In de film 'Amish Grace' kun je ontdekken wat de kracht van vergeving doet. Deze film is gebaseerd op waar gebeurde feiten. Wanneer een schutter in Pennsylvania vijf Amish kinderen doodt en vijf andere verwondt, hebben de internationale media vooral aandacht voor de extreme vergevingsgezindheid van de Amish gemeenschap. Die tragische gebeurtenis uit oktober 2006 wordt bekeken door de ogen van de rouwende moeder Ida Graber, en andere verscheurde families. Terwijl haar man er bewonderenswaardig in slaagt om de schutter (die zelfmoord pleegde) te vergeven via diens vrouw en kinderen (hij biedt zelfs zijn hulp aan!), is dit voor Ida onmogelijk. Het gevoel van haat voert bij haar de boventoon en ze kan naar moeilijk overweg met het vergevingsgezinde standpunt van haar gemeenschap. Begrijpelijke menselijke

emoties in een bijzondere omgeving. Slaagt Ida erin om weer met zichzelf en haar gemeenschap in het reine te komen? De film is Nederlands onder-titeld en duurt 90 minuten. Na afloop een nagesprek over de film.

laatste voorstelling

Op 9 november a.s. zal een bijzondere bijeenkomst in de Religieuze Kring van Aerdendhout plaatsvinden. Het Menno-jaar 2011 is al met tal van activiteiten gevierd, waaronder de muzikale toneelvoorstelling, geschreven door Kees Posthumus, getiteld **MENNO**. Deze voorstelling is al op een groot aantal plaatsen in Nederland te zien geweest met groot succes en wij verheugen ons dan ook zeer op zijn komst naar de Religieuze Kring. We nodigen graag leden en vrienden van Doopsgezinde Gemeenten in wijde omgeving uit om deze laatste voorstelling alsnog mee te maken. •

Ontvangst 17.00 uur, 17.30 uur inleiding door ds. Sybout van der Meer. Soep en broodjes in de pauze. Om ongeveer 21.00 uur voorstelling. Kaarten verkrijgbaar via Liesbeth Been, 023 844 74 96. € 5,- voor leden van de Kring en € 10,- voor niet-leden. Oscar Mendliklaan 3, Aerdendhout

JEUGDKRANT

te*gen*pool

Jessica Karjamenawi & Bettemiek Grijs

Hoi wij zijn Bettemiek en Jessica. En wij gaan het dit keer hebben over tegenpolen. Tegenpolen zijn serieuze zaken die we niet moeten onderschatten. Zoals: Wit/Zwart, Warm/Koud, Jongen/Meisje etc. De woordafbreking van tegenpool is: te*gen*pool. Hier komt een verhaal over tegenpolen:

Er was eens een kabouter genaamd 'Mees'. Hij was heel 'tegenpolisch'. Dat betekende toen dat je heel erg

tegen Polen was. Hij had namelijk een Poolse buurman met wie hij altijd ruzie had, maar Mees hield nooit van ruzie, alleen van vechten. Dat is verre van Ruzie. (*kuchkuch* tussen haakjes). De buurman heette: 'Mees'. Raad het maar zelf. Waarom zouden die 2 altijd ruzie hebben? Nouuu. Wij zullen het jullie lezers wel verklappen. Nouuuuuuuuu... Ze waren allebei tegenpolen en heel ongelukkig, want ze hadden geen kabouter-vrouwje en ze verlangde er zo erg naar een.

En toen.. drie weken daarna kwam er twee paddenstoelen verderop een kaboutervrouwje wonen. Zij heette: 'Mop'. Ze was aan het zonnen, op haar paddenstoelendakje. In haar sexy boerka.

Allebei de Meesen waren aan het werk op het dakje van hun paddenstoel. Mees was aan het stofzuigen, en buurman Mees was aan het figuurzagen. Opeens hoorde allebei de Meesen een hele mooie zangstem. Ze keken allebei om en zagen een heel mooi kaboutervrouwje!!! Ze renden allebei heel snel van hun paddenstoeltje af en heel gehaast naar.

to be continued...

onder de verhalenboom

We kunnen wel merken dat er veel kinderen zijn overgesneeld, want het is nog steeds erg rustig onder de Verhalenboom. Gelukkig hebben we nog een trouw groepje over. De laatste keer maakten we uitzwaaihandjes en deden we een spel met de kinderen van Sneel Serious, heel stoer en gezellig om even in Sneel te zijn.

In november zien we elkaar weer twee keer. We gaan verhalen vertellen over tegenpolen, Kain en Abel of Jacob en Ezau maar we gaan ook knutselen met magneten en

kerstmusical 2011

Fieneke Bakker

Stel je voor: het is de vrijdag voor de kerstvakantie, iedereen heeft lekker vrij en jij moet nablijven op school omdat je straf hebt. Van de conciërge moet je de wc deuren ontdoen van graffiti. Tot overmaat van ramp moet je deze klus uitvoeren met zeven anderen, de grootste losers van de school...

Dit is het begin van de kerstmusical 2011 voor Sneel. Binnenkort starten we met de repetities zodat we met kerst

de sterren van de hemel zingen en spelen. Iedereen op Sneel mag meedoen, maar ook als je nog nooit op Sneel bent geweest maar wel de sneelleeftijd (11 - 17) hebt, ben je van harte welkom om mee te doen. We repeteren iedere vrijdag en soms ook op woensdag. De uitvoering van de musical is op 18 december. Als je wilt meedoen laat het dan zo snel mogelijk weten aan Wilma Rotteveel (wilmarotteveel@gmail.com) of aan iemand anders van Sneel.

plannen maken voor kerst. En schrijf alvast in de agenda van je ouders dat we op 27 november weer een pannenkoekenlunch hebben op Sneel. Op 13 november zijn Lia en Marjolein aanwezig en op 27 november Tanja en Davita en misschien Liesbeth. Willen jullie een foto van jezelf meenemen dan hangen we die op in onze eigen Verhalenboom. Tot ziens!

Wilma Rotteveel

agenda

02 | 11 woensdag 14.00 - 18.00
Sneel open

04 | 11 vrijdag 15.00 - 22.00
Sneelprogramma

09 | 11 woensdag 14.00 - 18.00
Sneel open

11 | 11 vrijdag 15.00 - 22.00
Sneelprogramma

12 | 11 zaterdag 20.30 - 24.00
cultureel café

13 | 11 zondag 10.30 - 11.30
onder de verhalenboom | Sneel Serious

16 | 11 woensdag 14.00 - 18.00
Sneel open

18 | 11 vrijdag 15.00 - 22.00
Sneelprogramma

23 | 11 woensdag 14.00 - 18.00
Sneel open

25 | 11 vrijdag 15.00 - 22.00
Sneelprogramma

27 | 11 zondag 10.30 - 11.30
onder de verhalenboom | Sneel Serious

'Aangenaam,
Natalie van Empelen...'

de Heerenkamer

In de vorige 'De Heerenkamer' werd haar naam genoemd: Natalie van Empelen. Zij is 38 jaar oud, getrouwd met Ed en zij hebben drie kinderen. Natalie is werkzaam op onze administratie. 'Ik werk hier nu bijna twee maanden en ik voel me helemaal op mijn plek! Elke dag is weer anders.'

collectes september 2011

Eigen gemeente - Centrum: € 237,24
Muziekproject Wereldwerk: € 199,30
Doopsgezind; Mijn passie!: € 30,75
Inloophuis Kennemerland: € 311,50

De voorzitter opent de vergadering en leest uit Marcus 4, vers 26 – 33, over het mosterdzaadje en het Koninkrijk Gods. De taken worden onder de leden van de Dienende Kerkenraad verdeeld: Comm. Archief en Bibliotheek: confr. Lokhorst; Culturele Comm.: confr. Van Welt; Jeugdwerk Comm.: confr. Lantinga en vanuit zijn functie: confr. Heijn; Comm. Maatschappelijk Werk: confr. Ziegeler; Comm. Eredienst: confr. Ziegeler; Comm. Bouw en Onderhoud: confr. De Rek; Financiële Comm.: confr. Koster en confr. Smit; Comm. Collectieplan: confr. K. de Jong.; Coll. Van Diaconessen: confr. K. de Jong; de wijken: confr. Lokhorst; werkgroep themadiensten: confr. Ziegeler; Jansje: confr. De Rek en confr. Koster.

De confrs K. de Jong en van Welt bekijken of onze vdgH kan meedoen met een Vredesestafette met een (gratis) workshop. De begroting is binnenkort klaar en wordt op korte termijn besproken. Het doel is dat deze begroting op het niveau van 2011 blijft. De verzekeringen van onze Gemeente zijn bijna alle overgegaan naar Donatus, gespecialiseerd in kerken en monumenten. Susan de Loor, ontwerper van *Doops-*

gezind Haarlem, heeft een voorstel gedaan voor een nieuwe huisstijl voor het drukwerk van de vdgH. Dit voorstel is aangenomen. Er wordt gewerkt aan de nieuwe website. De Mennolunch in wijk Noord was een groot succes. Met zr. Vugts-Verbeek is afgesproken dat zij wordt uitgenodigd voor de werkgroep themadiensten. Zr. Bakker is nieuw lid van de Comm. Jeugdwerk. Zij zit ook in het kader. De jeugdwerkleidster, mw. Rotteveel, is, na een periode van ziekte, aan het re-integreren. In een gesprek met confr. Lantinga, mw. Rotteveel en mw. Peterzen, wordt bekeken wat er vervangen moet worden, zolang mw. Rotteveel nog niet geheel teruggekeerd is. Op vrijdagavond is de vervanging al enige tijd geregeld. Zr. Poot heeft bedankt voor de Commissie Maatschappelijk Werk. Zr. Teeuwen-Hos vertegenwoordigt in haar plaats de Diaconessen. Br. Van Leeuwen heeft in deze commissie de vakantieweken van 2011 geëvalueerd. De uitgaven hiervoor bleven binnen de begroting. De tentoonstelling over Guatamala trok veel publiciteit. Er komt een overleg over de plaats van de kansel in de kerkzaal met de Commissie Eredienst, de werkgroep themadiensten, het

Convent, de cantor en de koster. Er is een Grote Kerkenraadsvergadering geweest. Hierin is opdracht gegeven om over te gaan tot de verbouw van Peuzelaarsteeg 3. De Commissie Bouw- en Onderhoud heeft hier positief over geadviseerd. Confr. Kaars-Sijpesteijn heeft zijn visie op deze verbouw toegelicht. De themadiensten zijn geëvalueerd aan de hand van de door 35 leden ingevulde evaluatieformulieren. De reacties zijn overwegend positief. De suggesties en opmerkingen worden meegenomen naar de werkgroep. Op 20 januari 2012 wordt het toneelstuk over Anne Zernike opgevoerd. Alle vrijwilligers in onze vdgH worden daarvoor van harte uitgenodigd. Alle commissies hebben het rooster voor het 'broodje kerkenraad' toegestuurd gekregen (overleg over de commissie of de werkgroep). De eerste bijeenkomst is op 20 oktober a.s. met de gebedsgroep. De Vesperdienst op 1 januari 2012 zal om 16.00 uur beginnen en wordt georganiseerd door het convent. Mw. Peterzen heeft overleg gehad met ambtenaren van de gemeente Haarlem over de inrichting en het opknappen van de Peuzelaarsteeg.
Karin de Jong

agenda

collectedoelen

In november wordt gecollecteerd voor het gevangenispastoraat in Haarlem. Een paar jaar geleden zijn de collectanten op bezoek geweest bij de gevangenisdominee van de "Koepel". Het was een indrukwekkend bezoek. Zij vertelde over de problemen, waarmee zij te kampen krijgt. In de gevangenis gaan veel mensen nadenken over hun leven, op hun eigen wijze en volgens hun eigen cultuur. Het pastoraat kan hen hierbij ondersteuning geven en heeft soms ook contact met de familie. Zij hebben een beroepsgeheim en zijn daardoor ook vaak een klankbord. Het uitspreken van zorgen is al vaak een verlichting. Er wordt steeds meer bezuinigd op deze voorziening, terwijl een stabiele gevangene en vrijgelatene minder problemen in de maatschappij oplevert. De kerken van Haarlem en de moskee's werken samen en geven een bijdrage.

open collecte november

De open collecte van november is bestemd voor een herinneringsmonumentje voor de 'In Memoriam Plek' in het Aanloopcentrum van Stem in de Stad. Deze 'In Memoriam Plek' verhuist mee naar de Nieuwe Groenmarkt 22. Deze plek zal ontworpen worden door een kunstenaar. De geschatte kosten hiervoor zijn € 5.000,-

maatschappelijk werk

Hans Bosma
023 551 32 01 en 06 55 12 50 35
ma. t/m do. telefonisch spreekuur
13.30 – 14.00 uur

colofon

Doopsgezind Haarlem, maandblad van de Verenigde Doopsgezinde Gemeente te Haarlem
redactie Herman Heijn, Wim van Leeuwen, Joris Snaaijer, Harry Swaak
foto's Herman Heijn, tenzij anders vermeld

kerkdiensten

zondag 6 november

Grote Vermaning ds. H.S.J. Heijn
Mennokapel br. W. van Leeuwen
Kleine Vermaning ds. Chr. Schlette

2e zondag 13 november *

Grote Vermaning ds. H.S.J. Heijn
themadienst

zondag 20 november

Grote Vermaning ds. H.S.J. Heijn en ds. Chr. Schlette
Laatste zondag van het kerkelijk jaar, herdenking van de overledenen m.m.v. de cantorij

4e zondag 27 november* eerste advent

Grote Vermaning ds. J.E. Vugts-Verbeek
Spaar en Hout br. W. van Leeuwen
16.30 uur
Religieuze Kring ds. H.S.J. Heijn

zondag 4 december tweede advent

Grote Vermaning ds. H.S.J. Heijn
avondmaal

Mennokapel ds. R.M.M. Hoogewoud-Verschoor
avondmaal
Kleine Vermaning ds. Chr. Schlette
avondmaal

vervoer naar de diensten

Op de 2e en de 4e zondag van de maand kunt u vóór de dienst worden opgehaald met het busje. Uiterlijk zaterdag vóór 12.00 uur contact opnemen met M. de Rek-Pennock 023 524 71 85 of met J. Teeuwen-Hos 023 533 31 42
Alle diensten 10.30 uur, tenzij anders aangegeven. Crèche aanwezig.

* met verhalenboom

Twijderslaan 3, 2012 BG Haarlem
(023) 528 90 14
taarling.van@hetnet.nl

Installatie en onderhoud van:

- lood- en zinkwerk, dakbedekkingen
- gas- en waterinstallaties
- sanitaire installaties
- centrale verwarming en riolering

Lid van UNETO-VNI

Kinderhuissingel 58, 2013 AT Haarlem
Al sinds 1928 een begrip
Bel voor een vrijblijvende offerte 023 532 19 75
of kijk op www.egginkschilders.nl

Firma Le Noble & Goddijn
aannemers
nieuwbouw, verbouw
& onderhoud

werkplaats
Jelgersmastraat 1 zw, Haarlem,
tel. zakelijk 023 527 75 50
tel. privé 023 539 04 18

ontwerp & opmaak Susan de Loor,
KANTOORDELOOR Haarlem
druk Banda, Heerenveen
oplage 900 exemplaren
© vdgH 2011
Het volgende nummer verschijnt op
3 december, kopij voor het december-

januari-nummer uiterlijk vóór 15 november
zenden aan: communicatie@vdgh.nl of aan
vdGH Frankestraat 24, 2011 HV Haarlem
telefonisch contact 023 532 18 83
*De redactie behoudt zich het recht voor
te lange teksten zorgvuldig in te korten tenzij
anders afgesproken.*

Jansje betreedt zakelijke markt

Haarlems Dagblad 11 oktober 2011

‘De wereld van Jansje’ werd in 2010 uitgeroepen tot beste winkel van Haarlem. Het winkelend publiek komt van ver buiten de stad om een bezoek te brengen aan Jansje. De koffie- en cadeauwinkel uit de Grote Houtstraat strijdt nu zelfs mee om de publieksprijs ‘beste zelfstandige winkel van Nederland’ en is daarin doorgedrongen tot de laatste tien. Tijd voor Jansje om ook de zakelijke markt te betreden.

‘Wij verkopen duurzame producten met een bijzonder verhaal’, vertelt bedrijfsleider Claudia Stefanutto. ‘Cadeaus met een fair design, meestal gemaakt in ontwikkelingslanden naar Nederlands ontwerp. Zo verkopen we

pakketten op maat voor bedrijven, binnen een bepaald thema of een kleur. Dat doen we al vanaf € 10,- dus voor ieder budget. We zijn hard bezig met inpakken, want we hebben al 1800 pakketten in bestelling staan.’

bedrijfsleider Claudia Stefanutto aan het woord

oude olieblikken uit Bali, waar opbergers van zijn gemaakt. Die kunnen we vullen met allerlei biologische lekkernijen, dan heb je een heel leuk relatiegeschenk. En zo maken we allerlei

Ook op het gebied van catering weten bedrijven Jansje inmiddels te vinden. ‘Onlangs hebben we bij een perspresentatie de hapjes en drankjes verzorgd, en we cateren bij workshops of relatiediners. Daarnaast bieden we taartproeverijen, high teas, of een broodjespeuzelarij. Dat verzorgen we zowel bij ons in de lunchroom als op locatie. Bijvoorbeeld in de kerkzaal of

de stijklamers van de Doopsgezinde Gemeente. En in de Janskerk, daar zijn we een van de vaste cateraars. We gebruiken voor 95% biologische producten en werken we bij voorkeur samen met leveranciers uit de regio Haarlem.’

39 medewerkers

‘In totaal werken er 39 mensen bij Jansje, sommigen al vanaf het begin. Onze personeelsleden zijn cliënten van de Hartekamp en hebben een verstandelijke beperking. Het belangrijkste van Jansje vind ik dat het een échte werkplek is, midden in de maatschappij. We kijken naar mogelijkheden en willen mensen inzetten op wat ze goed kunnen. Daar krijgen ze waardering voor en het eerste half jaar zie je ze echt groeien. Hun zelfvertrouwen neemt toe. Het kan hier ook heel hectisch zijn, zeker op zaterdag. Maar zoals ook blijkt uit alle reacties en recensies: ik heb het meest fantastische personeel dat ik me maar kan wensen.’ ●

themadienst

TEGENPOLEN

Wat tegenpolen samen delen en... hoe daar mee om te gaan!
Verrassend, inspirerend, om nooit te vergeten.

zondag 13 november, 10.30 uur
Grote Vermaning, Frankestraat 24
met een muzikale bijdrage van
Yu Nagayama en Dick Koomans